

SOS Racisme

Nørre Allé 7, 2200 Kbh. N.

sos@sosracisme.dk

www.sosracisme.dk

Telefon: 4233 1968

2. september 2020

Til Udlændinge- og Integrationsudvalget, UUI og Retsudvalget, REU:

Ny epidemi på Kærshovedgård: ophæv "pligterne" og luk udrejsecentre og Ellebæk!

SOS Racisme har tidligere henvendt sig til Folketingets Udvalg for Udlændinge og Integration og til Udlændinge- og Integrationsminister Mattias Tesfaye og henstillet, at opholds-, underretnings- og meldepligt for de indkvarterede på Kærshovedgård og Sjælsmark ophæves, samt at Ellebæk lukkes og beboerne kunne flytte ud pga. stor risiko for udbrud af coronasmitte, hvor mange mennesker bor sammen og har dårlige sanitære forhold som de nævnte steder. Det ønskede ministeren dog ikke.

Den nye henvendelse er aktualiseret af det nye store coronaudbrud på Kærshovedgård for 2. gang, som har stået på i hvert fald siden starten af uge 34. Ved udbruddet i slutningen af april 2020 var 6 beboere smittede, lige nu er mindst 10 beboere smittet, og vi ved ikke, om der kommer flere til ved den seneste testning 31. august. De i alt 16 smittede viser, at der er en overhyppighed af coronasmitte på Kærshovedgård. Risikoen er 22 gange så høj som i Danmark som helhed. Der er en overvægt af yngre voksne på Kærshovedgård; sammenligner man kun hyppigheden på Kærshovedgård med den omtrentlige smittehyppighed for de 20-49-årige indbyggere i hele Danmark, er risikoen på Kærshovedgård "kun" 18 gange så høj.

Udlændingestyrelsens tidligere bemærkning om, at det ikke er sikkert at beboere på udrejsecentre er i større risiko end andre i Danmark holder således ikke stik. Vi mener desuden, at de personer, der nu har opholds- og meldepligt på Avnstrup, også bør have ophævet pligterne. Da epidemien er kommet tilbage i Danmark, mener vi at ophævelsen af pligterne skal vare helt indtil risikoen for coronasmitte i Danmark er forsvundet og sygdommen er under kontrol. Det vil sige: centrene bør nedlukkes og folk bør indkvarteres under ordentlige boligforhold med behørig sanitære installationer og bedre muligheder for at undgå smitte.

Da coronakrisen stort set har umuliggjort tvangsudsendelser til hjemlandet, og da de fleste lande ikke vil tage imod statsløse eller folk, der ikke kan bevise, de er statsborgere i et bestemt land, og mange reelt har været udsendelsehindrede i mange år, og villigheden til at modtage tvangsudsendte egne såvel som fremmede statsborgere fra et andet land er mindsket efter coronaepidemien satte ind, er der ikke noget lovligt formål med administrativt at frihedsberøve udlændinge mhp. tilbagesendelse, dette alene er nok til at lukke Ellebæk ned.

Endelig må det faktum, at logningssystemet på Kærshovedgård er fejlbehæftet, uden et man har kunnet finde ud af fejlen og rette den, gøre det meningsløst at opretholde beboernes pligter på Kærshovedgård og Sjælsmark, som bruger det samme system.

Coronaudbruddene på Kærshovedgård ¹

Det aktuelle udbrud hos beboerne begyndte i midten af august, og efter at ca. 167 blev testet d. 24/8 på

¹ Tre artikler fra Herning Folkeblad om det seneste coronaudbrud på Kærshovedgård: 22/8 2020 <https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/03e22f68-e79d-424d-81bd-3ca53d726c2b/>

Kærshovedgård, er der nu konstateret **10 smittede** blandt de indkvarterede, de smittede blev isoleret i Brovst. Testning blev tilbudt alle, men nogle var ikke til stede eller tog ikke imod testningen. Der er siden blevet tilbudt en ny testrunde til alle, vi kender ikke resultatet heraf.

Ca. 21. april i år var der et udbrud, hvor 3 blandt personalet var smittet og en beboer på Kærshovedgård blev testet positiv for coronavirus, efter få dage blev en anden beboer testet positiv. Den første beboer måtte indlægges; han kunne kun være blevet smittet på Kærshovedgård, da han aldrig gik uden for. Først efter SOS Racisme havde taget situationen op med Styrelsen for Patientsikkerhed blev alle beboerne tilbudt testning 1. maj, og antallet af smittede i første udbrud kom op på 6 beboere i alt. De smittede blev isoleret i Brovst. Der var ingen positive test ved 2. tilbud om testning d. 12. maj, men ved begge testrunder var en stor del af beboerne ikke til stede, eller ønskede ikke testning.

Tilsammen giver de to udbrud en hyppighed af coronasmittede på 16 ud af ca. 250 indkvarterede, eller ca. 6,4% siden epidemien begyndte. Denne hyppighed er **22 gange højere end den fundne hyppighed for hele Danmark**, beregnet efter tal på coronasmitte.dk pr. 1.9. 2020: 17.084 ud af 5.825.337 indbyggere, eller knap 0,3%. Udlændingestyrelsen har ellers tidligere hævdet: **"det er ikke givet, at udlændinge med opholdspligt på et udrejsecenter skulle være i højere smitterisiko end andre"**² som led i Mattias Tesfayes svar på et spørgsmål fra Sikandar Siddique i Folketinget. Denne betragtning har nu for anden gang vist sig ikke at holde stik! De tiltag, som Udlændingestyrelsen og Kærshovedgård har iværksat, og som blev skærpet efter det første udbrud, har vist sig helt utilstrækkelige til at hindre smittespredning.

Udlændingestyrelsen skrev videre i ovennævnte svar: " Det er Udlændingestyrelsens indtryk, at der på nuværende tidspunkt ikke er sundhedsmæssige forhold, der taler for, at opholdspligten skal ophæves eller suspenderes. Det er således styrelsens opfattelse, at beboerne på udrejsecentrene – som alle andre - bør følge sundhedsmyndighedernes anbefalinger og dermed opholde sig hjemme. Det vil for udlændinge med opholdspligt sige **på deres værelse på udrejsecentret.**"

Her skal man huske på, at mange bor to personer på et værelse på få kvadratmeter, at beboerne deles om badeværelser og toiletter og selv skal hente mad i cafeteriet, og der er ikke meget at lave på værelset, bortset fra dem, der har en pc, smartphone eller TV. Derfor er det en fuldstændig pinlig og urimelig bemærkning! Mange beboere på udrejsecentrene og i Ellebæk har i forvejen psykiske lidelser, som forværres af isolationen og lediggangen. Alle aktiviteter har stort set været lukket ned kort efter Danmark lukkede ned d. 11. marts, nogle har været lukket op igen, men er nu standset på Kærshovedgård. For mange har eneste aktivitetsmulighed været at gå eller cykle en tur uden for centret, medmindre de da har haft bekendte, der kunne hente dem; muligheden for bustransport til Kærshovedgård blev afskaffet, da det blev udrejsecenter. Personer på "tålt ophold" og nogle andre grupper har eneværelser, men her blev håndvaskene fjernet, da Kærshovedgård gik fra at være åbent statsfængsel til at være udrejsecenter.

Beboerne på Kærshovedgård har først efter det seneste coronaudbrud få udleveret håndsprit, fra 31. august, ikke alle har fået det udleveret endnu. Der bliver sat en ekstra håndvaskestation op og der skal føres tilsyn med, om der er vand og sæbe i håndvaskestationernes beholdere i weekenderne. Men beboerne har fortsat ikke har mulighed for at holde afstand i mange situationer. Selv hvis det lykkes at stoppe smitten i denne omgang, kan smitten altid komme igen og spredes hurtigt! Derfor mener SOS Racisme, at opholdspligten må ophøre nu! Meldepligten var lukket ned fra ca. 12. marts pga. bl.a. snævre pladsforhold og meldestandere der stod tæt på hinanden i det lokale, hvor meldepligten skulle foretages. Forholdene er de samme i dag, men meldepligten er ikke lukket ned nu.

23/8 2020: <https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/Ob133648-4383-4888-b45f-f7eb51ce0f5d/>

24/8 2020: <https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/729c2055-5e8c-4af3-aafa-50e740f4ba8d/>

² <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/uui/spm/240/svar/1649766/2176361/index.htm>

Vedr. administrativ frihedsberøvelse, pligter og straffe

Administrativ frihedsberøvelse uden et reelt lovligt formål overtræder Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 5. Formålet: at kunne tvangsudsende folk, der ikke medvirker til frivillig udrejse, hvis der pludselig opstår en mulighed herfor, eksisterede overhovedet ikke under hele corona-nedlukningen af Danmark fra 11. marts til juni 2020, hvor fx også alle Dublintilbageførsler var indstillet. Derfor indskærpede Europarådets Menneskerettighedskommissær at det var ulovligt efter EMRK, men regeringen nægtede at løslade de administrativt frihedsberøvede i Ellebæk.

Selv om beboerne i Udrejsecentrene Kærshovedgård og Sjælsmark ikke er totalt frihedsberøvede, er de meget tæt på at være frihedsberøvede pga. de pligter, de er pålagt, og pga. den isolation, de lever i bag et højt hegn. Efter børnefamilierne er flyttet væk fra Sjælsmark til Avnstrup, har de også på Avnstrup bevaret deres opholds- og meldepligt, men dog uden hegn og sluser, der skal lukkes op med biometrikort.

En delegation fra De Danske Helsinki Komiteer bestående af en chefanklager og to tidligere fængselsinspektører, hvoraf den ene tidligere havde været fængselsinspektør på Kærshovedgård Statsfængsel, besøgte Kærshovedgård i marts 2017 og vurderede, at udrejsecentret på mange områder havde et strammere regime, end da det var et åbent statsfængsel for indsatte med kortere straffe. Beboerne bor i dag på indhegnede afdelinger i de gamle fængselsceller, hvor vaskekummerne er fjernet, og man henvises til fælles baderum. I en kronik fremhæver den anden fængselsinspektør og chefanklageren, at de mener, at der er tale om en frihedsberøvelse i artikel 5's forstand, og mener derfor at kun en domstol burde kunne frihedsberøve udlændingene og pålægge dem opholds- og meldepligt på et udrejsecenter³.

Gennemførelsen af opholds- og adgangskontrol og meldepligt kan medføre smittespredning med corona⁴

På trods af at logningssystemet er fejlbehæftet⁵ og politiet derfor ikke skal rejse sigtelse ved manglende overholdelse af meldepligten, trues beboerne fortsat af lange straffe for overtrædelser heraf.

De indsatte skal hver gang de skal ud og ind ad centret igennem en sluseport, hvor de skal scanne deres personlige, biometriske opholdskort, for at myndighederne kan kontrollere, om de har overtrådt opholdspligt og underretningsspligt. Opholdskortet har et felt, som tommelfingeren skal trykkes imod, så scanneren kan aflæse fingeraftrykket, så man kan ikke have en handske på, når det sker, medmindre handskens tommeltot delvist er klippet af.

Til gengæld kan selve den biometriske kontrol medføre smitte med corona! Når man holder kortet foran scanneren ved indgangsdøren til slusen, eller udgangsdøren fra den, kommer de fingre, som man holder kortet med, meget tæt på metalstolpen, scanneren sidder på, og kan nemt røre den. Hvis man ikke tager handsker på, eller spritter hænderne af derefter, eller skubber til karrusellen med andet end hænderne, rører man nemt på steder, hvor andre hænder har været før. Og er man ikke hurtig nok, skal man igen scanne sit kort for at komme ud af slusen og ind på Kærshovedgård. Der er sat en håndvaskestation op uden for slusen og inden for, men fx var der weekenden før det aktuelle smitteudbrud fra 15. – 17. august hverken vand eller sæbe i den, og heller ikke håndsprit. Da en besøgsven kom derhen for at gå en tur med en beboer og opdagede det, fik hun at vide, at der først kunne komme vand i den om mandagen, hvor en medarbejder med truckkort var på arbejde

Meldepligten er fortsat opretholdt trods stor smitterisiko og manglende mulighed for at holde afstand

³ Bodil Philip og Arne Stevns: Menneskerettigheder. Weekendavisen 23. juli 2018. Se også: <https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/UUI/bilag/218/1774547.pdf>

⁴ Et eksempel på, hvordan meldepligt- og opholdspligt-kontrollen kan gennemføres af en tænkt beboer, er vist af en politibetjent på Kærshovedgård på dette link fra TV Midt og Vest:

<https://www.tvmidtvest.dk/retssystem-pa-overarbejde/beboer-pa-kaershovedgard-systemet-gor-mig-kriminel>

I den video næsten nederst i artiklen, med billede af en politibetjent, viser betjenten først, hvordan man melder sig på politiets scannere, siden - 27 sek. Inde i videoen - hvordan man bruger kortet ved en scanner for at komme ind på Kærshovedgård.

⁵ <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/UUI/bilag/150/2223626.pdf>:

Hvis man holder kortet ved politiets meldestandere for at gennemføre meldepligten, vil bagsiden af de fingre, kortet holdes med også nemt kunne berøre metallet bagved og kunne give anledning til smitteoverførsel, hvis én med corona har været der før. Under den første coronanedlukning var meldepligten midlertidigt ophævet, da politiet skulle bruge ressourcer andre steder, og da meldestanderne inde på Kærshovedgård stod tæt ved siden af hinanden, og man skulle igennem en smal dør til lokalet, hvor man ikke kunne holde afstand. Meldepligten bør ligesom opholdspligten ophæves nu, og den har i øvrigt ingen særskilt funktion!

Frihedsberøvelse uden formål

Europarådets menneskerettighedskommissær har som nævnt opfordret til at frigive tilbageholdte migranter og asylansøgere og fanger, som det ikke er meget nødvendigt at have frihedsberøvet, det samme har FNs menneskerettighedshøjkommissær, WHO, IOM og UNHCR gjort. Europarådets menneskerettighedskommissær har specifikt udtalt at det vil overtræde artikel 5 at frihedsberøve udlændinge mhp. tilbagesendelse efter Dublinforordningen, når en sådan tilbagesendelse ikke kan udføres, hvilket var tilfældet under coronakrisen i foråret. Dette har udlændingeministeren og justitsministeren helt negligeret. Der er fortsat mange lande, hvortil udsendelser ikke kan gennemføres pga. corona, fordi Danmark ikke har en hjemsendelsesaftale med landet, eller fordi tilbagesendelse vil udgøre refoulement, derfor er frihedsberøvelse med henblik på udsendelse ikke et reelt formål fra regeringens side og vil være ulovligt. Over halvdelen af personer i udsendelsesposition må anses for at være udsendeshindrede.

Selv om beboerne på Kærshovedgård, Sjælsmark og Avnstrup officielt ikke er frihedsberøvede, er forholdene for *de* indkvarterede, der har opholdspligt og meldepligt, og nogle tillige underretningspligt meget tæt på en frihedsberøvelse, jf. Guzzardi-dommen, hvor Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol afgjorde, at opholdspligt med 2 x daglig meldepligt og underretningspligt ved fravær mellem kl. 22 og 7 på en forholdsvis afsondret ø, men dog med adgang til at have familien boende, havde en sådan intensitet, at der var tale om frihedsberøvelse i art. 5's forstand.

At frihedsberøvelse og fængselsagtige forhold bruges som "motiverende foranstaltninger" for at få asylansøgere til at samarbejde om hjemsendelse til et land, hvor de frygter tortur, fængsel eller død, er heller ikke noget gyldigt formål, Danmark har jo flere gange refouleret folk til tortur og død, bl.a. i Iran, Irak, Syrien og Somalia.

Konklusion: Ophævs pligterne og lad beboerne flytte ud af centrene

Vi ved ikke, hvor længe pandemien vil vare endnu, men formentlig vil den fortsætte et godt stykke tid. SOS Racisme mener derfor, at beboere på udrejse- og hjemrejsecentre, der har familie i Danmark uden for centrene, må have ret til at tage hjem til deres familie efter en negativ coronatest og fulgt af en ny negativ test kort efter, i stedet for at staten påtvinger dem en øget risiko for coronasmitte på udrejse- og hjemrejsecentre og i Ellebæk og fængselsvæsenet! De må så skulle have kostpenge, og myndighederne skal have at vide, hvor de bor. Og de, der ikke selv har familie, må have lov at tage ophold hos venner eller evt. hos personer i frivillige foreninger, eller evt. i lejede værelser eller lejligheder betalt af myndighederne, og få kostpenge med fra staten.

De indsatte i Ellebæk, hvoraf mange formentlig ikke har familie i Danmark, må løslades og indkvarteres under ordentlige sanitære forhold, fx på hotel eller vandrerhjem, betalt af myndighederne. På den måde kan Danmark:

- mindske risikoen for coronaudbrud hos de indkvarterede og dermed undgå smittelommer
- undgå at overtræde menneskerettighederne for de indkvarterede og administrativt indsatte udlændinge
- mindske den psykiske nedbrydelse af de nævnte udlændinge, som i flere tilfælde har medført selvmordsforsøg og selvmord samt psykoser, angst, depression og forværring af PTSD
- mindske stresset på de børn, hvis forældre systematisk nedbrydes psykisk i udrejsecentre og Ellebæk, og i diverse fængsler, når de skal afsone domme for at have passet deres børn i hjemmet
- bruge de professionelle arbejdskraft inden for politi, retsvæsen og fængselsvæsen og kriminalforsorg på områder, hvor de kan gøre mere gavn end skade, og spare på disse udgifter
- komme længere væk fra sit plettede rygte om manglende respekt for menneskerettighederne for udlændinge.

SOS Racisme håber på, at denne henvendelse både bliver behandlet direkte i Udvalget for Udlændinge og Integration og i Retsudvalget snarest muligt, fx. ved et Åbent samråd med Udlændingeministeren eller med både Udlændinge- og Justitsministeren. Også selv om regeringen og politikerne bag ”paradigmeskiftet” og strafskærpelserne ikke kan fremvise nogen positive effekter af at have gjort tilværelsen så utålelig som muligt for de afviste asylansøgere og deres familier.

Vi vil også bede partierne tage disse betragtninger med ved de kommende forhandlinger om politiets normeringer, idet flere dommeres, betjentes og kriminalbetjentes arbejdsår spildes på denne måde, med at sørge for at straffe folk for at passe deres børn, eller trække vejret uden for udlændingecentret.

På vegne af SOS Racisme,
Med venlig hilsen,
Anne Nielsen, medlem af SOS Racismes landsråd